DZIENNIK
PATRYOTYCZNYCH POLITYKOW.

W Lwowie Dnia 18go Października 1792.

N^ro. 7.

Godny ze wszech miar Mąż i Prezes Zgromadzenia Pan *Mędrski* zasłabłszy nagle uwiadomił o tym przed samą Sessyą zgromadzonych Braci, donoszą im i przepraszaiąc mocno, że dla tey nieprzewidzianey przyczyny ani sam przybyć, ani zaczętey Dyssertacyi o *Wolności* dokończyć nie może. Pierwszy tedy po nim w rzędzie Pan *Zawieruchowski* zagaił Sessyą temi słowy:

Pseudopatriotismus Neo-gallorum agonisat, in hoc agone assistunt ei cum face belli Austriaci & Borussi — tormenta bellica ex omni parte clamant & vociferantur: Gallia! Gallia! convertere ad Dominum tuum Regem! — agonisans occludit pertinaciter aures — quid igitur fiet, si intra breve tempus non convertetur? Morietur morte injustorum persecutorum Regis — nos vero in interitu ejus ridendo compatiemur cantantes æternam requiem Pseudopatriotis &c. Et orabimus, ne nos nec quempiam alium Dii immortales inducant in tentationem libertatis. Potym Referent nowin z Polski Referat swoy zaczął.

O Z POL-

Z POLSKI

Pewne wiadomości.

Nim Pan Marſzałek Generalney Konfederacyi wiazd ſwoy paradny do Brześcia Litewſkiego odprawił, wyiechali przeciw niemu zgromadzeni Panowie, Szlachta, Magiſtrat Tereſpolſki i Brzeſki z chorągwiami, tudzież żydowſtwo niosąc pod baldachinem prawa i przykazania ſwoie, kapela Janczarſka i na rożnych innych Inſtrumentach na przemiany ſię odzywała. W Tereſpolu przygotowana była ſuta Kolacya, dopiero po polnocy około godziny 3 nadedniem ruſzył z tamtąd Pan Marſzałek przepyſzną Aſſyſtencyą i liczną Eſzkortą polſkiego i Roſſyiſkiego woyſka otoczony przy hucznym odgłoſie Armat w Brześciu na wały wytoczonych i przy wſpaniałey illuminacyi całego Miaſta. Dnia 6go Września rozpoczęto obrady w kościele poiezuickim ziazd był tak liczny, że Pan Marſzałek dla przytomnych Gości kilka dużych namiotow na Rynku rozbić kazał. Dnia 11go ktorego akt ziednoczenia ſię konfederacyi Oboyga Narodow naſtąpił, udał ſię Pan Marſzałek z Deputatami do rzeczonego kościoła, gdzie po odprawioney Mſzy Swiętey Imć Xiądz Sierakowſki Sufragan Przemyślſki ſtoſowną miał do tey uroczyſtości mowę, czytano potym Akceſſyą Krola Jegomości do związku Konfederacyi, i gdy ſię na powtorzone po trzykroć przez Pana Marſzałka zapytanie: *czyli wſzyſcy iednomyślnie do Konfederacyi przyſtępuią* powſzechna naſtąpiła zgoda, że wzyſcy iednomyślnie przyſtępuią, Xiądz Biſkup Koſſakowſki *Te Deum* intonował. Zaczęła ſię potym pierwſza Seſſya, ktorą Xiąże Kanclerz wyborną zagaił mową, po ſeſſyi zaproſił Pan Marſzałek Senatorow i Deputatow w liczbie 130 oſob przytomnych na wſpaniały obiad, podczas obiadu ſpełniano zdrowie Nayiaśnieyſzey Imperatorowy Roſſyiſkiey, i więcey iak 300 razy ognia z Armat dano.

Ge-

Generalna Konfederacya zapatruiąc ſię na przykład innych Potencyi Pana *de Deſcorches* za Poſła francuſkiego nieuznaie, z przyczyny, że fakcya w Paryżu Krola ſwego więzi, zapewne ſię tedy rzeczony poſeł nie długo w Polſzcze zoſtanie.

Do Warſzawy przywieziono pod mocnym konwoiem woyſka Roſſyiſkiego 14 beczek rublow, ktore podług powſzechnego mniemania przeznaczone ſą od Nayiaś. Imperatorowey Roſſyiſkiey dla nadgrodzenia ſzkod przez Jey woyſko przechodzące poczynionych.

Konfederacya Generalna O. N. rezolwuiąc nadeſłane z Paryża od J. P. Sobolewſkiego donieſienie, aby zaraza Paryzka ſpokoyności i ſzczęściu Narodow ſzkodliwa do Rzeczypoſpolitey i Miaſt nie wkradła ſię. Marſzałkowi W. Kor. potrzebne w tey mierze uczyniła zlecenie.

Konfederacya Generalna na donieſienie Marſzałka W. Kor. ſtoſownie do Noty od Pana *Deſcorches* podaney rezolwowała piſma francuſkiego pod tytułem l' *Expoſition* ani drukować, ani przedrukować, ani publikacyi takowych piſm nie dozwalać, tudzież, iż Pan Deſcorches pod opieką prawa Narodow i w prerogatywach Miniſtrom i Poſłom ſłużących w Kraiach Rzeczypoſpolitey zaydować ſię nie może, o czym Pan *Deſcorches*, a Pan Marſzałek o odwołaniu Pana *Oraczewſkiego* z Paryża uwiadomiony zoſtał.

Gdy na Seſſyi konfederacyi Generalney przytoczono materyą o Generałach od Krola Imci kreowanych ſtoſownie do Etatu 100 tyſięcy woyſka przez zeſzły ſeym ułożonego, żądaniem było wielu, aby ciż Generałowie rangi ſwoie teraźnieyſze, ile niezgadzaiące ſię z liczbą woyſka złożyli, albo ſię do dawnieyſzych rang przed awanſem poſiadanych wrocili, obſtawał mocno za niemi J. W. Marſzałek

Gene. Konfe. dowodząc: iż odbierać rangi Generałom byłoby niesprawiedliwością, a wracać ich do rang przed awansem posiadanych byłoby to samo, co tysiące zacząwszy od Chorążego aż do Generała nieukontentowanych zrobić, radził więc zostawić ich przy rangach z pensyą iaka do dawnieyszych stopniow przywiązana była. Do czego gdy się cała przychyliła izba, zachowani są wszyscy przy otrzymanych rangach.

Z Warszawy dnia 4go Października Mamy tu z doniesienia pewnego wiadomość, że Konfederacya Generalna Posiom przez łeym zeszły do *Berlina*, *Wiednia*, i *Stambułu* wysłanym w Kraiu stanąć nakazała.

Z Brześcia Litew. Na Sessyi Generalney Konfederacyi dnia 22go Września Pan Swiętosławski w zabranym głosie oświadczył, iż gdy niepraktykowanym zwyczaiem Woyska Narodowe Xięciu Jożefowi Poniatowskiemu partykularne czyniąc oświadczenia medal z napisem: *Miles Imperatori* bić rozkazały, a takowy tytuł w wolney Rzeczypospolitey nigdy znaiomy nie był, przeto aby stempel takowego medalu już w mennicy Warszawskiey wygotowany zniszczony został, a wszyscy takowe medale posiadaiący do nieodwłocznego ich oddania obowiązani byli. Odezwał się przeciw temu Pan *Skorkowski* Poseł przeszły Sandomirski, dowodząc: iak rzeczą byłoby krzywdzącą nakazywać pod utratą rangi złożenie takiego medalu; sprzeciwiało by się to wolności osobistey nakazywać, żeby takowego medalu nikt w domu może dla powiększenia kollekcyi nie miał, zraziłoby to w powszechności całe woysko, ktore dzisiay nie drażnić, ale raczey łagodzić potrzeba. Decyzyą zątym tey materyi do dalszego czasu odłożono.

Z War-

Z Warſzawy dnia 6go Października Kilka Pułkow Roſſyiſkiego Woyſka wymaſzerowało ztąd traktem Krakowſkim w inne ſtrony.

Kopia Noty imieniem Generalney Konfederacyi przez Pana Chreptowicza do zagranicznych Miniſtrow w Warſzawie Rezyduiących rozeſłaney.

Gdy obu Nayiaś. Konfederacyi Koronney i Litewſkiey naſtąpiło w Brześciu Lit. złączenie dnia 11go Wrześ. po przyſtąpieniu Nay. Pana do Aktu teyże Konfederacyi, Niżeypodpiſany w Niebytności Kanclerza W. Kor. ma honor donieść za rozkazem Nayiaś. Konfederacyi Gene. J. Panu N. N. o tym akcie uroczyſtym, ktory łączy w całey ſwey zupełności naywyżſzą władzę legalną i niepodległą. Niżey podpiſany żądaiąc aby J. Pan N. N. raczył Dwor ſwoy uwiadomić o tym ſzczęśliwym zdarzeniu, pochlebia ſobie, że tenże Dwor poweźmie takową wiadomość z intereſſowaniem ſię ſtoſownym do układow ſwoich przyiacielſkich względem Polſki.

W Warſzawie dnia 26. Września 1792.

Chreptowicz.

Z Grodna dnia 8go Października. Pamiątka Koronacyi Nayiaś. Imperatorowey Roſſyiſkiey z naywiękſzą tu obchodzona była wſpaniałością. Obiad dawał Pan *Zabiełło* Marſzałek zaſtępca Konfe. W. X. Lit. a Bał wielki z kollacyą i tancami przez Pana *Koſſakowſkiego* Hetmana Pol. Lit. przy piękney illuminacyi dany zakonczył tę uroczyſtość. Nad cyfrą Imperatorowey rzęſiſtym światłem otoczoną naſtępuiący był napis:

Proſpera ſors Genti, & amico fœdere junctis

znaczy:

Szczęśliwość dla Narodu i dla przyiaźnym złączonych związkiem.

Nie-

Niepewne wiadomości.

Generalna Konfederacya miała zlecić Kommisfyi Policyiney w Warfzawie, żeby na wzmiankowanego Pana *de Descorches* pilne oko miała, ponieważ niektore pifma wcale teraźnieyfzym ftylem francufkim pifane poftrzeżono, ktorych on ma bydź autorem, a Warfzawfki Drukarz Pan *Dufour* także francuz miał bydź tych pifm wydawcą i promotorem *per universum.*

Z AUSTRYI.

Pewne wiadomości.

Nie tylko w porcie Tryeftfkim lecz i po całym nadbrzeżu takie poczyniono przygotowania, żeby tego francuzi zapewne nie odżałowali, gdyby im fię zachciało, doświadczyć, iak im tu radzi będą Auftryacy, z tym wfzyftkim ieszcze dotąd okręty Auftryackie fpokoynie do portow francufkich zawiiaią, a lubo z początku kilka okrętow kupieckich francuzi zabrali, oddali ie znowu na powrot.

Dnia 16go Września ftany Lombardyi Auftryackiey nowemu Manarfze Francifzkowi II. w Medyolanie z wielką uroczyftością przyfięgę wierności wykonały.

Z Raportu z głowney kwatery Krolewicza Jeności Albrychta z Tournay dnia 21go Września, datowanego wiadomo: że dnia 11go Września między Majorem od frajkoru *Laudon* i batalionem francuzow do *Lille* mafzeruiącym do potyczki przyfzło, francuzi zoftawili na placu 30 zabitych, 3 Oficierow 8 Unteroficerow i 78 proftych Auftryacy w niewolą zabrali.

Por-

Porta Ottomańſka mocą fermanu do Xięcia *Wołoſkiego* tudzież do Rządcow w *Widdin* i w *Belgradzie* poſłanego handel Auſtryackich poddanych znowu do tych praw i wolności przywrociła, iakich Auſtryaccy kupcy przed zaczęciem oſtatniey woyny doznawali. *Rzeczony ferman wraz z liſtem okolnym na rozkaz Rządow kraiowych Galicyiſkich w krotce dla powſzechney wiadomości z druku wyidzie.*

Raporta od Armii Auſtryackiey donoſzą: że ſię oprocz kilku małych potyczek nic oſobliwſzego nie zdarzyło, Pruſacy iednak dnia 25go Września 1 Generała 30 Oficerow i 600 francuzow ubili, utraciwſzy 150 ludzi.

Z FRANCYI.

Pewne wiadomości.

W poſzrod takich niepokoiow, w poſzrod tylu nieſzczęśliwości, i w poſzrod powſzechnego po całym kraiu zamieſzania przyſzło iednak do Obrania narodowego ziazdu, ktory ma mieć zupełną władzę przeſzłą konſtytucyą obalić, a na iey mieyſcu nową utworzyć poczwarę. — Łatwo ſię domyślić można, że naywięcey deputatow z przeſzłego, z teraźnieyſzego Narodowego Zgromadzenia, i z tych ludzi dobrano, o ktorych Partya Jakobinow tą elekcyą kieruiąca doſtatecznie przekonana była, że do iey polityczney Sekty należą. — Dnia 20go Września miał Ziazd Narodowy czynności ſwoie rozpocząć, więc gdy dniem przedtym Narodowemu Zgromadzeniu oznaymiono, że ſię iuż 221 Deputatow Ziazdu Narodowego ziechało, zapadł Dekret, żeby ſię na zaiutrz o 4tey godzinie po południu do ſali w *Thulerien* zeſzli, i tam ſię w iedno złączyli. — Zeſzło ſię zatym rzeczonego dnia 371 nowo-obranych deputatow, i ci po zwyczayney rewizyi plenipotencyi Pana *Pethion* iednomyślnie za ſwego obrali Prezydenta. Mianowano potym 6 Sekreta-

rzow

rzow to ieſt, Pana *Condocert*, *Rabaut de St. Etienne*, Pana *Lafource*, *Briſſot*, *Vergniaud*, i Pana *Camus*, przytym także poſtanowiono, że Ziazd Narodowy naſtępuiącego dnia o godzinie 11. z rana obrady ſwoie rozpocznie. — Narodowe Zgromadzenie zeſzło ſię dnia 21go do ſwoiey zwyczayney ſali na przyięcie i przywitanie Ziazdu Narodowego około poł do Dwanaſtey przybyło 12 Deputatow od Ziazdu Narodowego poſłanych, ieden z nich z temi ſię do Zgromadzenia odezwał ſłowy „ Obywatele! Ziazd Narodowy zgromadził ſię, my ieſteśmy tutay poſłani oznaymić wam, że na to mieyſce przybędzie, i tutay ſwoie ſeſſye rozpocznie„ Prezydent Narod. Zgromadzenia odpowiedział na to „ że Prawodawcze Zgro. właśnie teraz obrady ſwoie zakonczyło„ ruſzyli ſię zatym wſzyſcy Deputaci do Ziazdu Narod. nie obrani z mieyſc ſwoich, i poſzli na przeciw Deputatom Narodowego Ziazdu, ktorych wchodzących parami do ſali z wielką witano radością, oſobliwie iednak między niemi tych, co teraźnieyſzey Rewolucyi i rządowi Republikanſkiemu ſzczegolniey ſprzyiaią. — Gdy po krotkich ceremoniach każdy na ſwoim mieyſcu uſiadł, po załatwieniu niektorych mniey ważnych materyi naſtępuiące 4 Artykuły Ziazd Narodowy dekretował: 1mo Iż Francya nie uznaie inney dla ſiebie Konſtytucyi, tylko tę, ktorą lud wprzod przyiął. 2do że beſpieczeńſtwo oſob, życia i maiątku Narod pod ſwoią bierze obronę 3tio iż prawnie uſtanowione Zwierzchności i podatki dotąd w ſwoiey iſtocie zoſtawać maią, poki Ziazd Narodowy innego w tey mierze nie uczyni rozrządzenia 4to że godność Krolewſka we Francyi znieſiona ieſt i ſkaſſowana.

Już dawno fakcya we francyi panuiąca do tego kreſu rzeczy przyprowadzić chciała, iuż od dawnego czaſu nad uwiecznieniem Anarchii wſzelkiemi ſiłami pracowała, ſtało ſię tedy iey zamyſłom zadoſyć, ale też tym ſamym zniewolono wſzyſtkie prawie Potencye do poſpieſzenia na ratunek nieſzczęśliwey francyi, ktorą zgraia łotrow o pewną zgubę przy-

przyprawić usiłuie. — Wszystkie dotąd dla poskromnienia paryskiego pospolstwa uczynione kroki były nadaremne, bo codziennie nowe się dzieią gwałty i bezprawia, ktorych się iuż teraz i ci lękaią, co przedtym pospolstwo do podobnych namawiali czynności.

Przy Armii się osobliwie w Obozie pod *Chalons* nie lepiey dzieie, nie masz tam ani porządku ani posłuszeństwa, dnia 16go Września przyszło do formalnego rokoszu, a to z tey przyczyny: *Generalissimus Lukner* znaiąc niespokoyne głowy niektorych w woysku swoim, odgrażał im, że ich do domu poszle, co „odezwali się wszyscy „ w czasach zupełney wolności, i rowności, inaczey sobie z nami postępować należy, iedni tedy uchwycili konia pod nim za cugle, drudzy się iuż do iego Adjutanta zabierać poczęli, szczęściem przecie, że się niektorzy lepiey myślący w to włożyli, i rozumną perswazyą wybuchaiący rozruch uśmierżyli. — Niektore z tych batalionow, ktore był Generał *Lukner* Panu *Dumourier* na pomoc posłał, dowiedziawszy się o Austryackim i Pruskim Woysku w pobliskości, wrociły się na powrot, usprawiedliwiaiąc się tym, że ieszcze nie są dosyć exercytowani, ani w sztuce woienney biegli, że maią broń ladaiaką, że im brak amunicyi i. t. p.

Generał *Dumourier* pisał do Ministra Woyskowego, że po owey haniebney ucieczce z placu dnia 14go Września tym wszystkim, ktorzy nayprzod uciekać zaczęli, mundur złożyć i głowy ogolić kazał, a tak oszelmowanych od armii odpędził. — Dnia 18go Września doniosł Minister Woyskowy Narodowemu Zgromadzeniu, że lubo woysko nieprzyiacielskie Generała *Dumourier* attakowało, nic iednak nie wskorało, ponieważ się z nim obay Generałowie *Kellermann* i *Bournoville* złączyli, cała tedy armia wynosi teraz 70000, a między niemi iest 12000 iazdy, na ktorą się niby spuścić można.

Ziazd Narodowy wyznawſzy poprzedniczemi dekretami, że Francya ieſt Rzecząpoſpolitą, nowy wcale i Republikańki porządek wprowadza; ztąd poſzło, że w wielu mieyſcach poſpolſtwo ſamowładnie zrzuciwſzy dawne Zwierzchności nowe poobierało. — po wielu ſprzeczkach, czyli ſędziowie z ſamych *Prawników* albo też i z liczby ludzi nieznaiących prawa obrani bydź maią, zgodzono ſię na reſzcie na to, że lud z pomiędzy wſzyſtkich obywatelów ſędziow ſobie bez różnicy obierać może, — Miniſter Departamentu woyſkowego komunikował Ziazdowi Narodowemu liſt od Pana *Dumourier*, w którym ten Generał donoſi: że Armia złączonych Mocarſtw po Kanonadzie dnia 20. Września na Korpus Generała *Kellermana* po wyżey Korpuſu Pana *Dumourier* ku *Rheims* pomaſzerowała. — Czytał potym Pan *Bilaut* rożne Raporta z *Chalons*, ganił niektóre czynności *Luknera*, lecz w krotce oznaymiono: że ten Generał oſobiście do Paryża przybył. Na Seſſyi popołudniowey donioſł Miniſter Departamentu Intereſſów wewnętrznych, że w Lion z przyczyny wyſokiey ceny wiktuałów nowy rozruch wybuchnął, Ziazd Narodowy wyznaczył natychmiaſt z pomiędzy ſiebie 3 Kommiſſarzow, i do rzeczonego Miaſta ich poſłał, żeby znowu porządek przywrocili. — Miniſter Departamentu Morſkiego uwiadomił Ziazd Narodowy: że teraz 21. woiennych okrętów, 30. Fregat, 18. Korwet, 24. Aviſo, i 10. Gabar pod narodową banderą o trzech kolorach po różnych morzach krążą. — Kommiſſarze do luſtrowania ſkarbu wyſłani raportowali Ziazdowi Narodowemu: że począwſzy od dnia 1. Stycznia do 23. Września percepta wynoſiła 915,725,675 Liwrow, Expens zaś 865,526,764 że ſię teraz w ſkarbie znayduie 50198895 Liwrow, ale gotowemi pieniędzmi tylko 11,892000. — Na tey Seſſyi odebrano Komendę nad woyſkiem Panu Montesquiou, lecz gdy dnia 24. Miniſter Woyſkowy donioſł, że ten Generał z woyſkiem ſwoim dnia 19. Września do Sabaudyi wkroczył, zoſtawiono to woli wyſłanych do Armii Kommiſſarzów, czyli oni Panu Montesquiou Komendę zoſtawić lub odebrać zechcą — Na-

ko-

koniec czytano Raporta Generała *Kellermana* i *Dumourier*, w których donoſzą: że ſobie obay dobrą pozycyą obrali, i że w tey pozycyi na nieprzyiaciela czekaią.

Polityczne Satyry.

Dobrze myślący francuzi naſtępuiący mowią pacierz.

Krolu Naſz! ktoryś ieſt w więzieniu, święć ſię imie twoie, przyidź Krolewſtwo twoie do ciebie, bądź wola twoia w Paryżu i w całym Kraiu, chleba naſzego przez Deputatow ziedzonego day nam, odpuść nam przewinienia naſze, iako i my odpuſcilibyśmy otaczaiącym nas łotrom gdyby można, i nie uwodź nas na pokuſy wolności, ale nas zbaw od złego ſprowadzonego przez Narodowe Zgromadzenie. Amen.

Zdrowaś Marya Antonio pełna męſtwa i odwagi, Krol z tobą, naynieſzczęśliwſza ieſteś między Niewiaſtami i opłakany ieſt owoc żywota twego Krolewicz; modl ſię za nami zagorzelcami teraz i w ſtraſzną godzinę, kiedy ſprzymierzone woyſka do Paryżu przybędą Amen.

Z HOLANDYI.

Pewne wiadomości.

Na Notę przez Miniſtra Ceſarſkiego Stanom Generalnym podaną, ktora ſię co do treści od owey Angielſkiemu Miniſterium i Krolowi przełożoney nie rożniła, Stany Generalne odpowiedziały, iż nie tylko w kraiach Holandyi, ale i w Panſtwach panowaniu iey podległych świętokadcom, ktorzyby ſię bądź na Krola francuſkiego bądź na Jego familią porwać śmieli, żadnego ſchronienia ani przytulenia nie pozwolą, i z tego powodu zaraz do wſzyſtkich Prowincyi potrzebne rozeſłano rozkazy.

Z ANGLII.

Pewne wiadomości.

Ceſſarſki Miniſter Generał *de Stadion* i Poſeł Krola Jegomości Sycyliyſkiego *Principe di Caſteliccala* podali dnia 20 Września Sekretarzowi Stanu Lordowi *de Grenville* Noty ſwoie dopraſzaiąc ſię imieniem Dworow ſwoich z Domem Burbonſkim a oſobliwie z Krolem Jegomością Francuſkim tak bliſko ſpokrewnionych, żeby Krol Angielſki tym, ktorzyby ſię ważyli na Krola francuſkiego lub iego ſamilią świętokracką ściągnąć rękę, ani obrony ani przytulenia w Państwach pod panowaniem iego będących nie dawał; na tę noty *Lord Grenville* imieniem Krola Angielſkiego odpiſał, że ſię temu nayſprawiedliwſzemu żądaniu iak nayściśley zadoſyć ſtanie, gdyby, czego Boże uchoway, ta nayſzkaradnieyſza zbrodnia popełniona zoſtała.

Codziennie ieſzcze znaczna liczba Emigrantow francuſkich do Anglii przybywa, a lubo wſpaniali Angielczycy znakomite dla nich zbieraią ſkładki, Miniſterium iednak nielubym na to patrzy okiem, zwłaſzcza, że ſię Xięża, ktorzy ſrancyą porzucili, co raz bardziey w Irlandyi rozpościeraią, gdzie oprocz tego między katolikami rożne zamieſzania panuią z przyczyny, że tamteyſi katolicy z obywatelami inney religii w prawach, zaſzczytach, i wolnościach porownani bydż chcą.

Z WŁOCH.

Pewne wiadomości.

Francuſki Poſeł przy dworze Neapolitanſkim Pan *Makau* dowiedziawſzy ſię o tym, co ſię w Paryżu dnia 10go Sierpnia ſtało, nie omieſzkał Urząd Poſła natychmiaſt złożyć;

i

i Krolowi Jegomości oznaymić, że w krotkim czaſie z tamtąd wyiedzie.

Niepewne wiadomości.

Liſty z *Morsee* dnia 26go Września datowane donoſzą, że francuſki Generał *Montesquiou* nie zważaiąc na to, że ieſzcze na ten czas Krolowi Sardynſkiemu woyny nie wypowiedziano, w *Sabaudyą* we 20000 woyſka wpadł, Miaſto *Chambery* dobył, 3 Regimenta, ktore w tym mieście leżały, wyciął, z tamtąd daley w kray aż ku *Thonon* i *Evian* poſzedł, i tę całą okolicę zrabował.

Dnia 22go Września w *Genf* na gwałt uderzono, bramy zamknięto, armaty na wały wytoczono, i wſzyſcy mieſzczanie pod bronią ſtanąć muſieli. W przeciągu trzech dni 6 Kuryerow tędy przeleciało. — Dnia 25go Września za przybyciem kuryera z *Bern* zaraz do pobliżſzych Miaſt i Wſiow rozeſłano rozkaz, żeby 20 kompanii ſtawiły. — Miaſto *Genf* w ſmutney ſię znayduie ſytuacyi, bo ſię codziennie obawiać potrzeba, żeby nieprzyiaciele nad ſpodziewanie niewpadli, żony i dzieci prawie wſzyſtkie z Miaſta wyprawiono.

Z Rzymu do *Civita Vechia* przybyło kilka okrętow z *Marſeille*, i te przywiozły znaczną liczbę Mnichow, Mniſzek i innych nieprzyſięgłych z francyi umykaiących Xięży — nie mały ieſt z temi ludzmi kłopot, gdzie ich podzieć, i z kąd dla tak wielkiey liczby choć nieodbite obmyślić potrzeby, ci, co z początku do Włoch umknęli, byli nie źle w pieniądze opatrzeni, lecz teraźnieyſi nic nie maią, tylko *pia Deſideria*, a do tego naywięcey ieſt między niemi iuź ſtarych, ktorych podobno aż do śmierci żywić przyidzie.

WIA-

WIADOMOSCI

O Rzeczach uczonych.

Temi czaſy wyſzła na publiczny widok Kſiążka we 2 Tomikach pod tytułem: *Du Pouvoir executif dans les grands Etats* par Mr. Necker — to ieſt: *O władzy wykonawczey w Wielkich Pańſtwach przez Pana Nekera* otoż uwagi nad nią:

Czytaiąc to dzieło z uwagą, zaſtanowiwſzy ſię nad tym, że Autorem tego piſma ieſt Pan *Neker*, poznać można udręczenie tego wielkiego i poczciwego ale mniey ſzczęśliwego męża, ktory zapewne przeciw woli ſwoiey 27. Milionow w otchłani zamieſzania i rozpuſty utopić muſiał, nieprzewiduiąc, że lud czyli raczey poſpolſtwo francuſkie wſzyſtkie związki ſpołeczeńſtwa ludzkiego zerwie, gdy mu ręce prawem ſkrępowane rozwiązane będą, i gdy mu ſię tym nabiie głowa, że ſamo poſpolſtwo Narod ſkłada, i że ſamo poſpolſtwo ſzczęśliwość Narodu utworzyć potrafi. — Zamiar Pana Nekera był naprowadzić obłąkanych wſpółobywatelow na drogę prawdy, rozumu i obywatelſkich powinności, a lubo ſobie niezmierną dał w tey mierze pracę, nic iednak nie wſkorał, czemu? bo iuż rzeczy do tego ſtopnia przyſzły, że nie piorem lecz oboſiecznym mieczem ogniwa nierządu i wyuzdaney wolności rozcięte bydź muſzą. — Daley Pan *Neker* dowodzi, że tworząc nową Konſtytucyą o urządzeniu władzy wykonawczey, częścią zapomniano, częścią przynależytego uchybiono celu — że w nowey Konſtytucyi właśnie iak w zegarze od niedoſkonałego Mayſtra zrobionym ani kołka iedno drugie nie zaymuią, ani ſprężyny ſą doſyć mocne i dychtowne, ani wagi nie ſą doſyć ciężkie, żeby tę całą machinę poruſzyć mogły — że nie ieſt doſyć nakazywać poſłuſzeńſtwo, kiedy każde przeſtępſtwo bez kary uchodzi — że to mało co pomoże znieść Klub Jakobinów, kiedy przez Konſty-

ſty-

ſtytucyą nie zaradzono, żeby ſię inne tym podobne nie trwożyły poczwary — że w zuchwałym poſpolſtwie wzniecono chęć powſzechney równości, i tę żądzę po całym kraiu rozſzerzono, gdy tym czaſem ani doſkonałey wolności, ani równości w całey naturze i nigdzie znaleść nie można — że Religią, która naymocnieyſzym ieſt dla poſpolſtwa hamulcem i prawie iedynym ſpoſobem do utrzymania go w obrębach obyczayności, znieważono, ſługi Religii rozproſzono, a tym ſamym pochop dano, do gwałcenia praw i Przykazań Boſkich, na których ſię inne cywilne uſtawy zaſadzać i gruntować zwykły. — Idzie tedy zatym, iż żadna przez Konſtytucyą uſtanowiona Władza nie oſiągnie tak wyſokiego powagi ſtopnia, żeby z powſzechnym pożytkiem działać mogła — Sama nawet władza Prawodawcza, którey naywięcey ieſzcze powagi ziednać chciano, nigdy do przynależytey nieprzyidzie doſkonałości, zawſze bowiem ieſt z uczniow i nowicyuſzów w prawodawſtwie złożona, i ledwie ten lub ow zdatny Reprezentant Narodu ſzczerze pracować zacznie, iuż go znowu naſtępca iego zluzuie, a co naygorſza, że Kluby i Trybunowie, którzy tak wielki wpływek w intereſſa publiczne maią, naywiękſzą ſą dla Zgromadzenia Narodowego przeſzkodą, i dla tego zawſze wſzyſtkie rzeczy oporem koniecznie iść muſzą. — Podług zdania Pana Nekera i to by nawet nie pomogło, gdyby dwie Kamery uſtanowiono, Królowi prawo *Agratiandi* dozwolono, i niektóre inne odmiany w nowey konſtytucyi poczyniono, ſkutki ztąd wypływaiące iaśnie Pan Neker dowodzi z porownania Konſtytucyi francuſkiey z konſtytucyą Angielſką i Amerykańſką, twierdząc, że nietylko w tych obydwóch Pańſtwach, ale nawet w naymnieyſzey Rzeczypoſpolitey władza wykonawcza lepiey ieſt urządzona. — Sądzi zatym, że Angielſką Konſtytucyą za fundament wziąść, niektóre iey wady poprawić, a przeiſtoczywſzy ią ſtoſownie do potrzeb Francyi przyiąć należało, ponieważ o doſyć pomyślnych ſkutkach tey Konſtytucyi wiek cały wſzyſtkie Narody przekonywa. — Przyczyny, dla których ſię Konſtytucya

cya

cya francuſka lubo tak wiele wad i niedoſkonałości maiąca tak wielu zacnym i światłym ludziom za granicą podobała, przedziwnie Pan Neker wyłuſzcza, i okazuie, ze dla uprzątnienia tych wad mało co nada rozproſzyć Klub Jakobinow, kiedy w ſamych zaſadach Konſtytucyi ugnieżdżono te przyczyny, które po rozpłoſzeniu klubow innę tamtym podobne lub ieſzcze obrzydliwſze utworzą ſtraſzydło, prawo porządek przykazuie, ale zachowanie prawa i poſłuſzeńſtwo Rządowi porządek utrzymuie, i poſłuſznych uſzczęśliwia. — Wielkie owo *Problema* dla ſamych tylko Prawodawców do rozwiązania zoſtawione na tym zależy, wynaleść taki związek moralnych przyczyn, i umieścić ie w Konſtytucyi, żeby umyſły ludzkie niemi iak łańcuchem iakim opaſane, i do poſłuſzeńſtwa prawu ſkrępowane były. — Wcale przeciwnie ſobie poſtąpiono w utworzeniu Konſtytucyi francuſkiey, użyto nayprzód wſzelkich ſpoſobów końcem oſłabienia i znieważenia władzy wykonawczey, a ſkaſſowanie władzy Królewſkiey nie ieſt ieſzcze naywiękſzym nieſzczęściem, które z tego źrodła wypływa.

Reſzta potym.

UWIADOMIENIE.

Pan Hugo Plenipotent J. W. Hrabiego Miera ſprowadził nie dawno znaczną kwotę świeżego zimowego naſienia koniczyny, ktoby więc ſobie życzył takowego naſienia na korce lub na kwarty kupić, niechay ſię do nadmienionego Pana Hugo mieſzkaiącego na ſtarey ormiańſkiey ulicy w Kamienicy Hrabiego Miera uda.